

EXAMENSARBETE

Våren 2009

Läroarutbildningen

**Högstadielärares syn på
grammatikundervisning
i svenska**

Författare
Johan Olsson

Handledare
Anita Håkansson

Högstadielärares syn på grammatikundervisning i svenska

Abstract

Syftet med den här undersökningen var att undersöka hur ett urval svensklärare på högstadiet förhåller sig till grammatikundervisningen i svenska språket. I forskning hävdas att grammatikundervisningen fortfarande präglas starkt av traditionella drag med fokus på mycket undervisningstid, språkets minsta delar, formell färdighetsträning, standardisering av skriftspråket, närhet till läroböcker samt fokus på grammatiska former och inte texter och dess innehåll. I tidigare forskning hävdas även en motsatt utveckling som har lämnat den traditionella synen och gått mot en mer deduktiv undervisning det vill säga att förståelse skapas under användning och tillämpning av grammatiken. Via en empirisk undersökning i form av kvalitativa intervjuer undersöktes hur fem slumpvis utvalda lärare förhåller sig till grammatikundervisning i svenska språket. Resultat visar att det finns drag av den traditionella grammatiken hos informanterna i form av fokus på de små delarna av språket samt den formella färdighetsträningen. Däremot är läroboken inte ensamt material i någon av informanternas undervisning och används enbart av tre av informanterna. Informanterna lägger inte särskilt mycket tid på grammatikundervisning, nämligen mellan en till ett par veckor per läsår och endast tre av dem anser att grammatik är viktigt att studera. När det kommer till didaktiska metoder förespråkar en informant formell färdighetsträning, två informanter diskussioner samt lektioner inriktade på lekar och spel som övar grammatiska kunskaper. De två övriga informanterna förespråkar både formell färdighetsträning samt diskussioner, lek och spel.

Ämnesord: grammatiksyn, högstadielärare, traditionell grammatiksyn, kvalitativ intervju, svenska språket, läroplan.

INNEHÅLL

Förord	4
1 Inledning	5
2 Forsknings- och litteraturgenomgång	5
2.1 Skolgrammatiken i den nutida skolan.....	6
2.2 Definitioner av grammatik och aspekter av dessa.....	7
2.3 Nyttan med grammatik.....	7
2.4 Fördelningen av tid till grammatikstudier.....	8
2.5 Didaktiska metoder.....	9
2.6 Läroplan och styrdokument.....	11
2.7 Problemprecisering.....	12
2.8 Andra grammatiska teorier.....	12
3 Metod	13
4 Sammanfattning av intervjuerna samt kommentarer	15
4.1 Informanterna och intervjusituationerna.....	15
4.2 Definition av begreppet grammatik.....	15
4.2.1 Kommentarer.....	16
4.3 Vikten av att läsa grammatik.....	16
4.3.1 Kommentarer.....	17
4.4 Grammatikundervisningens omfattning i tid.....	18
4.4.1 Kommentarer.....	18
4.5 Den didaktiska delen av grammatikundervisningen.....	19
4.5.1 Kommentarer.....	20
5 Resultat	21
6 Diskussion	22
6.1 Styrdokumentens betydelse.....	25
6.2 Konsekvenser för yrkesrollen.....	26
6.3 Metoddiskussion.....	26
7 Sammanfattning	28
Referenslitteratur	30
Bilaga 1	
Bilaga 2	

Förord

Till att börja med ett stort tack till de lärare som deltog i undersökningen.

Tack till min handledare Anita Håkansson för alla goda råd och all konstruktiv kritik som hon har gett under processen med det här arbetet.

Slutligen ett stort tack till min flickvän Samira Javanmiri för ovärderligt stöd och inspiration.

1 Inledning

När jag under min verksamhetsförlagda del av lärarutbildningen blev placerad på en högstadieskola och fick ansvara för grammatikundervisningen i ett flertal klasser gav lärarna på skolan många tips och råd kring undervisningen. Det som var fascinerande var att de hade ganska olika synpunkter på grammatikundervisningen för högstadielever kring faktorer såsom vad är grammatik, tidsomfattning, hur de motiverar till grammatikstudier samt didaktik. Eftersom grammatikstudier alltid har varit den aspekt av svenskämnet men även av språkstudier som jag föredrar att undervisa i och studera, blev jag nyfiken på det faktum att de såg så olika på undervisningen när de kom till de här punkterna. Är det här en vanligt förekommande företeelse eller är det bara unikt för den skola jag genomförde min verksamhetsförlagda utbildning på? Den frågan ställde jag efter ett tag och bestämde mig därför för att försöka bringa ljus i frågan genom att empiriskt undersöka hur högstadielärare i svenska förhåller sig till grammatikundervisningen. Även det faktum att styrdokumentet, det vill säga *Läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet* (Utbildningsdepartementet 2001) samt kursplanen för svenska är väldigt vaga i sina definitioner av hur grammatikundervisningen ska bedrivas och enligt mig är väldigt svårtolkade gör att frågan blir än mer relevant för blivande svensklärare. Hur förhåller sig ett urval av lärare som undervisar i svenska på högstadiet egentligen till grammatikundervisning?

Syftet med den här undersökningen är att få insikt i vilken inställning svensklärare på högstadiet har till grammatikundervisningen.

2 Forsknings- och litteraturgenomgång

Inom skolväsendet är grammatikundervisningen en omdebatterad aspekt och åsikterna kring hur denna ska undervisas och behandlas i skolan är många. Den syn på grammatikundervisning man har som lärare formar givetvis vilken sorts utbildning eleverna får, vilka erfarenheter de får och vilka attityder de skapar till ämnet. Därför är det viktigt att lärare anpassar ämnet efter samhällsutvecklingen och inte lever kvar i en gammal samhällssyn utan ger eleverna en utbildning som passar dem och gynnar deras läroprocess. Att finna kopplingen mellan skola och samhälle är något som pedagogen John Dewey (2007) anser är essentiellt för skolan och därför förespråkar han det starkt i sin pedagogik. Hur ser då den nutida forskningsvärlden på grammatikundervisningen i svenska? Den frågan ska forsknings- och litteraturgenomgången belysa mer.

2.1 Skolgrammatiken i den nutida skolan

I boken *Retoriken kring grammatiken. Didaktiska perspektiv på skolgrammatiken* (2000) utreder Bengt Brodow (universitetslektor i svenska språket samt författare till läromedel i svenska), Nils-Erik Nilsson (universitetslektor i svenska språket) samt Sten-Olof Ullström (universitetslektor i litteraturvetenskap) hur ett slumpmässigt urval av svensklärare inom grundskola samt gymnasium förhåller sig till grammatikundervisningen i skolan. I boken framförs tesen att våra nutida föreställningar om språkstudier fortfarande domineras av en traditionell grammatikundervisning i skolan, vilket karakteriseras av en formell färdighetsträning som fokuserar på språkets minsta delar det vill säga de syntaktiska och lexikaliska (Brodow, Nilsson & Ullström 2000). Författarna menar att den här traditionen till och med har förstärkts samt att "Bakom såväl grammatiken som rättstavningen spårar man en stark enhetlighet efter standardisering av offentligt skriftspråk" (Brodow m.fl. 2000:6) och att det i svenskämnet fortfarande fokuseras starkt på grammatiken. Typiskt för den traditionella grammatikundervisningen i svenska är även att den är läromedelsstyrd och inte utgår från det språk skolans elever själva brukar eller möter i sin vardag (Brodow m.fl. 2000). Den här synen har enligt författarna sin rot i den gamla realskolans syn på svenskundervisning och grammatikundervisning som ett formalbildande ideal, vilket innebär att man fokuserar på de grammatiska formerna och inte på texter och dess innehåll (Brodow m.fl. 2000). Brodow menar i sin bok *Perspektiv på svenska* (1996) att lärare lägger tio gånger mer tid på att lära elever ordklasser och satsdelar än vad de lägger på sociala aspekter såsom hur vi samtalar med varandra. Han menar att vi prioriterar formella kunskaper i svenska språket (Brodow 1996). Journalisten Maria Duregård refererar i tidskriften *Lärarnas Tidning* till Sten-Olof Ullström och Nils-Erik Nilsson som menar att "Medan resten av skolan förändrats och moderniserats flera gånger om, har skolans grammatikundervisning varit sig märkligt lik i över hundra år" (Duregård 2003).

I boken *Vägar till grammatiken* (2006) av Lena Boström (fil.dr i pedagogik) och Gunlög Josefsson (docent i nordiska språk med forskningsfält inom grammatik) hänvisas till Ulrika Tornbergs bok *Språkdidaktik* (2000) där författaren hävdar att grammatikundervisningen under de senaste 30 åren har svängt från att vara produktinriktad till att bli processinriktad. Med andra ord har grammatikundervisningen gått från att fokusera på en analys av grammatikens struktur, form, konstruktion och ett arbetssätt som varit statiskt och deduktivt med förkonstruerade exempel och övningar till att istället inrikta sig på tillämpningen och olika sätt att använda språket. Arbetssättet är nu istället induktivt det vill säga att förståelse skapas under användningen av grammatiken (Boström & Josefsson 2006). I en studie av

Boström från 2004 som i en enkät riktade sig till 65 svensklärare framhävs det att många lärare anser att svenskgrammatiken får för lite tid i skolan och att de upplever en tidsbrist när det kommer till den delen av svenskundervisningen (Boström & Josefsson 2006). Med andra ord hävdas här den motsatta utvecklingen mot vad Brodow, Nilsson och Ullström (2000) framför.

I ett examensarbete från lärarutbildningen på *Luleå tekniska universitet* utreddes lärares och elevers inställning till svensk grammatikundervisning och sättet den genomförs på (Johansson, Nilsson, Åström 2007). Resultatet av undersökningen som innefattade 108 elever från grundskolan åk 7-9 och gymnasiet åk 3 samt intervjuer med tre slumpvis utvalda lärare var att flertalet elever vill förändra grammatiken. Eleverna menar till exempel att den är för svår, inte verklighetsbaserad och ges för lite tid samt att flertalet elever på högstadiet faktiskt inte ens vet vad grammatik är för något. I examensarbetet lyfts också fram att ordet grammatik väcker associationer hos eleverna i form av ordklasser, regler och upprepningar, vilket antyder ett formaliserat arbetssätt. Endast en av de tre tillfrågade lärarna kunde i undersökningen redogöra för sin inställning till grammatik samt hur han/hon bedriver sin grammatikundervisning (Johansson m. fl. 2007:19), vilket måste ses som anmärkningsvärt och ger en antydning om hur oklart de förhåller sig till sin egen grammatikundervisning.

2.2 Definitioner av grammatik och aspekter av dessa

Grammatik är “de regler som beskriver ett språks uppbyggnad” (<http://www.ne.se/artikel/1095926>). Till att börja med finns en skillnad mellan dels deskriptiv grammatik, vilken är inriktad på hur man talar och skriver utan att instruera om vad som är rätt eller fel, dels preskriptiv grammatik som värderar och ger råd om hur man ska skriva eller tala (Josefsson 2001). Brodow tar också upp vilka begrepp lärare lägger in i *grammatik* samt hur de avgränsar det. Han nämner begrepp såsom fonetik, lexikon, textlära samt språkriktighet och lyfter frågan huruvida de bör sorteras in under grammatikbegreppet eller inte (Brodow m. fl. 2000). Ser man till uppslagsverket *Nationalencyklopedin* så är definitionen av *grammatik*: “Ibland inkluderas fonologi, medan striktare användningar av grammatik i praktiken begränsas till morfologi och syntax” (<http://www.ne.se/artikel/1095926>).

2.3 Nyttan med grammatik

Varför grammatik bör studeras är en omdebatterad fråga med många svar som har lyfts fram genom åren. Till att börja med finns ett formalbildningsargument som motiverar grammatikstudier med argumentet att det utvecklar förståndet hos människan. Enligt

formalbildarna ska man enbart träna på hur man formerar en text innan man ger sig in på innehållet. Med andra ord: “Först skulle de grammatiska formerna inpräglas innan eleverna fick ge sig i kast med läsning och skrivning där de formella färdigheterna skulle tillämpas” (Brodow m. fl. 2000:13). Det andra tunga argumentet för nyttan vid studiet av grammatik är främmandespråksargumentet, vilket precis som namnet antyder inriktar sig på effekten grammatikstudier i svenska har på andra språk. De som stödjer främmandespråksargumentet menar att alla världens språk har en gemensam struktur och att via studier i till exempel svensk grammatik ska man sedan lättare kunna tillägna sig ett annat språk (Brodow m. fl. 2000). Även Ulf Teleman (1987), professor i svenska språket och även tidigare ordförande i Svenska språknämnden påpekar: “Men framför allt är grammatiken nyttig vid studiet av främmande språk” (s.8) och han påpekar också att det råder en stor enighet bland forskare om att grammatiska kunskaper i modersmålet är en viktig tillgång när man ska lära sig ett annat språk. Han menar att den här positiva effekten som svensk grammatik har på inläring av främmande språk är särskilt utmärkande i ungdomsåren eller senare (Teleman 1987).

Det tredje argumentet för nyttan med grammatikstudier är språkriktighetsargumentet som menar att grammatikundervisning behövs för att standardisera språket och att grammatiken hjälper eleverna att kunna hantera de rätta formerna (Brodow m.fl., 2000). Språkvetaren Per Olov Svedner (1999) menar också “att man genom behandling av ordböjning och meningsbyggnad kan ge eleverna möjlighet att möta standardspråkliga böjningar och uttrycksätt” (s.80). Det finns även ett fjärde argument kring varför man bör bedriva grammatikundervisning. Detta betonar att grammatiken har ett nyttovärde, att den bör ingå i allmänbildningen och att man bör vara medveten om hur språket är uppbyggt. Samtliga är argument som språkvetare kallar kompetensinriktade argument (Svedner 1999).

2.4 Fördelningen av tid till grammatikstudier

I en studie kring elever i grundskolan har språkvetarna Siv Leander Larson och Ing- Britt Spetz (1999) kommit fram till att lärare i svenska fokuserar starkt på grammatiken och lägger ner mycket tid på den. Boström och Josefsson (2006) menar däremot att många lärare betonar en brist på tid och att grammatikundervisningen inte får tillräckligt med lektionstimmar i dagens skola. Enligt Boström och Josefsson (2006) ägnas ungefär bara tio procent av en a-kurs i svenska åt grammatikundervisning. En intressant fråga att notera också är huruvida tiden man lägger på grammatikstudier ska vara samlad i block eller integrerad i den övriga läsningen och spridas över terminerna. I Brodow, Nilssons och Ullströms undersökning (Brodow m. fl. 2000) betonas skillnaden mellan de lärare som väljer att integrera

grammatikundervisningen med den övriga undervisningen och de lärare som bedriver en momentuppdelad undervisning. Boström menar i en undersökning från 2004 (Boström & Josefsson 2006) att i frågan om grammatik ska vara integrerat i ämnet eller inte råder det delade meningar bland lärare. Per Olov Svedner (1999) intar en tydlig ställning i frågan och menar att "Studiet av språket borde framförallt ske genom integrerade språkiakttagelser" (s.76).

Slutligen finns även de som resonerar kring vilka aspekter av grammatikundervisningen som ska ägnas mer eller mindre tid. Givetvis baseras mycket av den här frågan på vilka begrepp som bör sorteras in under grammatik och de aspekter som tidigare tagits upp (se 2.2) det vill säga morfologi, syntax, fonetik, lexikologi, språkriktighetsfrågor och textlära bör vara centrala. I sin bok om svenskundervisningens didaktik fokuserar Svedner (1999) mycket på morfologi och syntax men tar även upp semantik, fonologi, lexikologi och språkriktighetsfrågor kring sina råd om hur svenskundervisningen bör eller kan byggas upp. Ullström, Nilsson och Brodow (2000) påpekar som tidigare har nämnts att nya undersökningar tyder på att dagens undervisning domineras av en traditionell grammatikundervisning med fokus på lexikaliska och syntaktiska nivåer och att den intressanta textnivån allt som oftast försummas. Språkvetarna Lennart Hellspong och Per Ledin (1997) argumenterar dessutom för en undervisning som innefattar mer fokusering på större språkliga enheter såsom texter. De menar att vi kan lära mycket via studier av texters konstruktion och anser att vi på det sättet lär oss mer om hur vi använder språket (Hellspong & Ledin 1997).

2.5 Didaktiska metoder

Vilka didaktiska metoder en lärare använder sig av kan variera oerhört mycket men läraren kan till exempel betona att eleverna upprepar och repeterar stoffet såsom i innanläsning av tabeller, inläring av ramsor eller termer och fokusera mycket på den föreläsande läraren. (Hermansen 2000). Men även att eleverna själva ska leda och styra arbetet och vara uppsökande och undersökande kan vara en metod att använda i undervisningen. Att låta eleverna söka kontraster och utvecklingar inom språket (Hermansen 2000) kan vara ett sätt att låta dem själva styra och leda undervisningen. Metoden med *trial and error* liknande uppgifter (Hermansen 2000) där eleven lär sig genom att belönas vid rätt svar eller lösning är också en alternativ didaktisk utformning. Ytterligare en didaktisk undervisningsteknik är att eleverna arbetar med olika teorier och modeller (Hermansen 2000), vars syfte är att skapa ett sammanhang för eleverna så att de sedan lättare kan bearbeta stoffet. Fokus ligger då på att

lärare och elever kontinuerligt lyfter fram vad de har lärt sig tidigare och redan har tillägnat sig inom ämnet för att sedan utgå ifrån det när de ska undersöka nytt stoff. De didaktiska metoderna kan också fokusera på det kommunikativa som ett sätt att nå kunskap. Eleverna lär sig genom att samtala, diskutera och utnyttja språket (Hermansen 2000).

Boström och Josefsson (2006) betonar att varje didaktisk plan bör utgå från tre punkter.

- 1) Att veta var eleverna är, det vill säga vad de redan kan om grammatik.
- 2) Vart ska eleverna? Det vill säga vilka mål eller syften har man som lärare med momenten.
- 3) 3) Att veta hur eleverna ska ta sig till målet, det vill säga vilka metoder lämpar sig för de mål man har (Boström & Josefsson 2006).

Den centrala principen bör enligt Boström och Josefsson (2006) också vara att man utgår "från elevernas intressen, behov och världsbild" (s.96). Deras förslag på undervisning är *lärstilsanpassad grammatikundervisning*, vilket innebär en undervisning som är individualiserad utifrån fyra sätten att lära. Undervisningen baseras då antingen på det visuella, det auditiva, lära via att aktivera och involvera händer och fingrar eller det kinetiska det vill säga att lära genom att vara fysiskt aktiverad. Utifrån de här fyra faktorerna skapar läraren sedan olika modeller att lära utifrån. Ett exempel är den amerikanska MIP (Multisensory Instructionary Package) (Boström & Josefsson 2006) där eleverna får börja bearbeta innehållet ur ett av de fyra sätten, sedan förstärka det i ett av de andra och slutligen nyttja kunskapen i en färdighetsprövning. Materialet kan bearbetas av eleverna ensamma eller i självvalda grupper

Tornberg (2000) föreslår en så kallad kontrastiv grammatik, vilket innebär att man medvetandegör hur språk skiljer sig åt och kontrasterar dem mot varandra. Vidare föreslår Tornberg (2000) att grammatik bör arbetas med som en process, det vill säga att man "använder språket medan man lär sig språket" (s.115). Ett exempel på detta är att välja ut ett moment i grammatikundervisningen, planera en övning skriftligt eller muntligt och sedan informera eleverna om övningen samt syftet med den. Sedan ger man eleverna planeringstid och genomför övningen. Viktigt att tänka på därefter är att eleverna vet vad de övar på och att övningens syfte är tydligt.

När det kommer till didaktik och grammatik i skolan finns det också en uppenbar följdfråga som berör vilket material som är till grund för undervisningen. Bengt Brodow (Brodow m. fl. 2000) anser till exempel att materialet i första hand måste vara elevernas egna texter eller annat autentiskt material såsom tidningar och skönlitteratur. I boken *Grammatik på villovägar*

(Teleman 1987) riktar Stefan Hellberg, Tor Hultman och Åke Pettersson kritik mot läroböcker i svensk grammatik. Petterson menar till exempel att läroböckerna ger en skev bild av språkets resurser. Svedner (1999) betonar också vikten av autentiskt språk men tar däremot ingen ställning i läroboksfrågan. Intressant att notera är att i Brodows undersökning (Brodow m. fl. 2000) kring hur högstadie- och gymnasielärare använder förlagsproducerade läroböcker framkommer att flertalet lärare antingen lutar sin undervisning på läroböcker eller enbart skapar stenciler eller kompendium baserade på övningar och fakta från dem.

2.6 Läroplan och styrdokument

I *Läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo94* (Utbildningsdepartementet 2001), anges de mål, riktlinjer och värderingar som regeringen och riksdagen anser ska styra skolan och dess verksamhet. Förutom de regler och bestämmelser som finns i *Lpo94* finns även kursplaner för varje enskilt ämne. Dessa är bestämda regler och föreskrifter som skolverket har satt upp och som ska följas inom varje ämne. Man kan säga att *Lpo94* anger de mål och värderingar som skolan ska bygga sin undervisning på medan kursplanerna är ett komplement som specificerar vilka krav och mål som ställs på eleverna i olika kurser.

Det mest relevanta i *Lpo94* när det kommer till grammatikundervisning är att ett av målen i grundskolan är att eleven "behärskar det svenska språket och kan lyssna och läsa aktivt och uttrycka idéer och tankar i tal och skrift (Utbildningsdepartementet 2001:12). Viktigt att lyfta fram är också att det i *Lpo94* även betonas att "varje elev successivt utövar ett allt större inflytande över sin utbildning och det inre arbetet i skolan" (Utbildningsdepartementet 2001:15), vilket är relevant för grammatikundervisningen eftersom det betonar att eleverna ska ha inflytande över utformningen av arbetet i skolan. I kursplanen för svenska på grundskolan framkommer följande punkterna som är relevanta för grammatikundervisningen:

- Under *mål att sträva mot* står att eleven "genom eget skrivande fördjupar sin insikt i grundläggande mönster och grammatiska strukturer i språket samt utvecklar sin förmåga att tillämpa skriftspråkets normer i olika sammanhang" (Skolverket).
- Under *kriterier för betyget väl godkänd* står "Eleven gör enkla analyser av innehåll och form hos olika slags texter och använder och behärskar bland annat ord för olika genrer och berättartekniker samt vanliga grammatiska termer" (Skolverket).
- Under *mål som eleverna ska ha uppnått vid slutet av nionde skolåret* står att eleven ska "ha kunskaper om språket som gör det möjligt att göra iakttagelser av eget och andras språkbruk" (Skolverket)

- Under *Ämnets karaktär och uppbyggnad* står att ”När eleverna använder sitt språk – talar, lyssnar, läser, skriver och tänker – i meningsfulla sammanhang, kan de utveckla goda språkfärdigheter” (Skolverket).

Punkterna ovan är individuellt tolkningsbara eftersom det inte specificeras vad *grammatiska strukturer* eller *grammatiska termer* egentligen syftar på. Frågor som vad grammatikundervisningen innefattar eller vilka delar av den som ska betonas nämns inte och därför är det som lärare svårt att veta om till exempel fonetik är ett moment som ska ingå i grammatikundervisningen eller inte enligt kursplanen. Läraren måste därför tolka och själv skapa en bild av de här begreppen samt vad de innebär. Kursplanen ger heller ingen antydning om hur grammatikundervisningen ska ske utan läraren ges väldigt stort utrymme så länge målen i kursplanen uppnås. Otydligheten och formuleringarna “i kriterierna är luddiga och ibland inkonsekventa (Brynolf, Carlström, Svensson & Wersäll 2007:112). Intressant är annars punkten som syftar på att goda språkfärdigheter uppstår när eleverna använder sitt språk och tänker i meningsfulla sammanhang, vilket är värt att ha i beaktande när det kommer till vilket material man använder sig av i undervisningen.

2.7 Problemprecisering

Syftet med den här undersökningen är att få en bild av hur lärare i svenska på högstadiet ser på grammatikundervisningen i svenska. Frågeställningar och problemprecisering i undersökningen är:

- Hur förhåller sig lärare som undervisar i svenska på högstadiet till begreppet grammatik?
- Hur förhåller de sig till nyttan med grammatikundervisningen?
- Hur förhåller de sig till disponeringen av tid till grammatikundervisningen?
- Hur förhåller de sig till den didaktiska aspekten av grammatikundervisningen?

2.8 Andra grammatiska teorier

Även om fokus i den här undersökningen ligger på att ställa resultatet av informanternas syn på grammatikundervisning mot teorier kring den traditionella grammatikundervisningen så är det viktigt att lyfta fram och poängtera att det även finns andra grammatiska teorier och skolbildningar. Till att börja med finns så kallad generativ grammatik:

“som har som mål att försöka finna svar på frågan om varför det grammatiska systemet ser ut på ett visst sätt. Man försöker visa hur konstruktioner som på ytan ser helt olika ut ändå kan bero på en och samma egenskap i språket. Grundtanken bakom den generativa modellen är att alla mänskliga språk i grund och botten har en enhetlig struktur (Boström & Josefsson 2006:16)

En annan skolbildning är dependensgrammatiken som poängterar att man i grammatikundervisningen ska fokusera väldigt mycket på verbet och “dess relation till sina argument” (<http://www.ne.se/dependensgrammatik>). I synnerhet fokuserar man i den här skolbildningen på hur verbet förhåller sig till subjekt och objekt. Enligt den så kallade *direktmetoden för språkinlärning* skulle grammatikundervisning vara skadligt för inlärningen av främmande språk. Istället skulle det främmande språkets struktur naturligt växa fram hos eleven via strukturmönster samt att undervisningen konsekvent bedrevs på det främmande språket (Boström och Josefsson 2006). Den här metoden var populär i svensk grammatikundervisning i mitten av 1900-talet men övergavs någon gång på 70-talet.

3 Metod

Valet av metod för att genomföra undersökningen är kvalitativa intervjuer (Dimenäs 2008:48). Anledningen är att frågorna (se bilaga 1) jag ville ha svar på är ganska resonerande samt att de kräver utvecklande svar och motiveringar från informanterna, vilket kvalitativa forskningsmetoder lämpar sig bäst för (Bryman 2002). Ytterligare ett argument för en kvalitativ metod är att “I en kvalitativ undersökning är det deltagarnas perspektiv vad – de uppfattar som viktigt och betydelsefullt – som är utgångspunkten” (Bryman 2002:272), vilket är vad som eftersöks i undersökningen.

När det kommer till urvalet av informanter har de som intervjuats valts ut slumpmässigt. Jag presenterade mig och frågade efter svensklärare som skulle vara intresserade av att delta i intervjuer kring ämnet grammatik. De enda kraven på informanterna var att de undervisar i svenska samt har en lärarutbildning och behörighet att undervisa i svenska för årskurs 7-9. Antalet informanter är fem stycken och anledningen till det var för att få ett hanterligt material som var möjligt att överblicka och analysera, vilket hade blivit svårare att göra om informanterna var fler till antalet: “Viktigt är att komma ihåg att ett fåtal väl utförda intervjuer är mycket mer värda än ett flertal mindre väl utförda” (Trost 2005:123). Även tidsaspekten det vill säga att undersökningen skulle vara klar inom en viss tidsperiod bidrog till valet av just fem informanter eftersom det skulle motsvara tiden som fanns tillgänglig till att hinna

intervjua och därefter bearbeta materialet. Skolorna som informanterna kommer ifrån är två till antalet och motiveringen till att antalet skolor blev just två är att det var ett *bekvämlighetsurval* (Trost 2005). Därför är skolorna belägna nära min bostadsort i sydöstra Sverige. Intervjun genomfördes även med ett antal slumpvis utvalda personer innan informanterna i den här undersökningen intervjuades. Syftet med de här provintervjuerna har varit att öva intervjuprocessen.

Intervjuerna med informanterna i undersökningen var relativt korta och genomfördes på ungefär 10-20 minuter och berörde informantens förhållningssätt till: Vad är grammatik? Är det viktigt att läsa grammatik? Hur stor del av svenskundervisningen ska läggas på grammatikundervisning? samt arbetsmetoder kopplat till grammatikundervisning på högstadiet. Samtliga informanter tog ett par dagar innan intervjuerna emot ett informationsbrev (bilaga 2) där faktorer såsom; vilka aspekter frågorna under intervjun kommer beröra, intervjusituationen, deltagande, anonymitet, kontaktinformation, syftet med undersökningen och information om urvalet av informanter med mera presenterades. Intervjuerna spelades in, vilket de intervjuade blev tillfrågade och informerade om i förväg (bilaga 2) och ombads acceptera eller avböja. Om informanten inte ville bli inspelad tydliggjorde jag att den önskan skulle bli respekterad och att anteckningar istället skulle tas. Min roll som intervjuare var att bestämma riktningen på intervjun och se till att informanten höll sig inom ämnet för de förbestämda frågorna men däremot försökte jag inte styra informantens svar. Därför gavs inte heller min åsikt i frågorna även om informanten efterfrågade dem eftersom det kunde påverka deras svar och därmed påverka resultatet av intervjun. Om den intervjuade efterfrågade en förklaring eller ett förtydligande av frågan eller någon teoretisk eller didaktisk metod eller föreföll förvirrad av frågan gav jag ett så objektiva svar som möjligt eller utvecklade frågan. Vad gäller platserna för intervjuerna tog två av intervjuerna plats i ett kontor för ämneslärarna på en av de två besökta skolorna medan de andra tre intervjuerna tog plats i lärarrummet på den andra skolan.

Datan har analyserats efter Pattons (1990) uppmaning. Jag lyssnade först igenom datan flertalet gånger för att sedan skriva ner den och sortera in den i fyra teman som baserades på de frågor som intervjun bestod av. Därefter försökte jag identifiera “significant patterns, and construct a framework for communicating the essence of what the data reveal” (Patton 1990:372). Viktigt att påpeka är också att “each qualitative study is unique, the analytical approach used will be unique [...] qualitative analysis ultimately depends on the analytical intellect and style of the analyst” (Patton 1990:372). Slutligen diskuterades resultatet utifrån litteratur- och forskningsgenomgången.

4 Sammanfattning av intervjuerna samt kommentarer

Efter en presentation av informanterna och intervjusituationerna kommer resultatet av undersökningen att presenteras och analyseras. Resultaten kommer att delas upp och redovisas i fyra teman som baserats på intervjufrågorna. De fyra temana är: Definition av begreppet grammatik, vikten av att läsa grammatik, grammatikundervisningens omfattning i tid samt den didaktiska delen av grammatikundervisningen. I samband med varje redovisad resultatdel följer en analys av svaren. Med andra ord är analysen fördelad i fyra sektioner, en som avslutar varje tema i resultatredovisningen. Slutligen kommer en avslutande diskussionsdel även att återkoppla resultatet till forskningsbakgrunden, reflektera kring resultatet samt sätta in resultatet i ett större sammanhang.

4.1 Informanterna och intervjusituationerna

De intervjuade lärarna kommer från två skolor i södra Sverige, två av dem arbetar på en av skolorna medan tre av dem arbetar på den andra. Eftersom jag anser att ålder, genus, verksamma år som lärare eller etnisk bakgrund inte är relevanta när det kommer till urvalet eller analysen av resultatet kommer de här faktorerna att förbli osagda när det gäller informanterna. Relevant för undersökningen är dock att informanterna samtliga undervisar i svenska på högstadiet samt är utbildade och behöriga svensklärare för årskurs 7-9. I redovisningen av resultatet kommer informanterna att benämnas L1, L2, L3, L4 samt L5, vilket är en förkortning av lärare 1, lärare 2, lärare 3 och så vidare. Numren som intervjuobjekten har fått är baserade på den ordning som de har blivit intervjuade i. När det kommer till intervjusituationen så har två av intervjuerna tagit plats i ett kontor för ämneslärarna på den skola där L1 och L2 arbetar medan de andra tre intervjuerna tagit plats i lärarrummet på den skola där L3, L4 samt L5 arbetar.

4.2 Definition av begreppet grammatik

Samtliga informanters definition av begreppet grammatik är "beskriver hur språket är uppbyggt". Alla informanter betonar också att de aspekter de sorterar in under begreppet grammatik är ordklasser och satsdelar, L1 säger till exempel att grammatik är att "kunna förstå och känna skillnad på olika ordklasser och från ordklasserna gå över till satsdelarna". Endast en framhäver att grammatik även inbegriper något annat än ordklasser och satsdelar och det är L3 som betonar språkriktighet. När informanterna tillfrågas om huruvida de ser på

grammatikundervisning som värderande eller beskrivande anser L5 att den är värderande och menar att den bör fokusera på “korrekt skriven svenska”. L3 stödjer en beskrivande syn medan L1, L2 samt L4 menar att det bör råda en balans mellan de båda. L1 utvecklar sitt ställningstagande med att det är “viktigt att man inte hela tiden tillrättavisar utan utgår från elevernas språk men samtidigt måste du ha någon sorts balans mellan det beskrivande och det värderande”. L2 menar att båda aspekterna är viktiga men betonar att om man släpper språkriktigheten gör man eleverna en björntjänst och att det lutar över lite åt språkriktighet och att lära ut ett korrekt språk. Även L4 som förespråkar en balans mellan värderande och beskrivande grammatikundervisning påpekar att det är viktigt att kunna skriva riktigt och att till exempel chatt- och smspråk inte anses vara acceptabelt att använda.

4.2.1 Kommentarer

Grammatik beskriver enligt samtliga informanter hur språket är uppbyggt och innefattar ordklasser och satsdelar, vilket ger en tydlig signal om att begreppet *grammatik* uppfattas som arbetet med morfologi och syntax. Huruvida grammatikundervisningen är värderande eller beskrivande är en fråga som en informant svarar *värderande* på, en informant *beskrivande* medan de övriga tre informanterna betonar båda aspekterna. Två av dem som betonar båda aspekterna och menar att det bör råda en balans mellan en värderande och en beskrivande språksyn påpekar dock i sina motiveringar vikten av att värdera det korrekta språket och vill reservera sig mot att vara för öppna mot en beskrivande syn. Det kan antyda att det väger över till förmån för en värderande syn på språket.

4.3 Vikten av att läsa grammatik

Tre av informanterna anser att grammatik är viktigt att läsa (L1, L3 och L4) medan en är osäker (L2) och en anser att det inte är vidare viktigt (L5). “Det är inget man kan hoppa över” (L1), “visst är det viktigt” (L3) samt “Ja det är det men det ska inte ta för stor del av undervisningen” (L4) är reaktionerna från de lärare som anser att grammatikstudier är viktiga. L5 menar att grammatikundervisning egentligen inte är så viktigt utan det är mer för att underlätta studier i moderna språk som de bör bedrivas. L2 är osäker på grammatikens vikt och menar att “jag skippar det inte helt men jag lägger inte så stor kraft på det”(L2). På frågan om det finns några positiva aspekter med grammatikundervisning svarar informanterna aspekter såsom förbättrad språkriktighet (L1, L2 och L4) och att det gynnar inläringen av främmande språk (L3, L4, och L5) eftersom de får med sig *språkapparaturen* från svenskan. L2 framhäver också att en positiv aspekt av grammatikundervisning är att den är ett

andningshål för både elever och lärare, eftersom eleverna får mycket specifika och handfasta regler när de studerar grammatik. L2 menar att det är en kontrast mot till exempel uppsatsskrivande som kan vara lite svårare att “få på papper”. L2 vidareutvecklar och tycker att grammatikundervisningen är mycket mer lästrättad och därför medför en mindre arbetsbörda för läraren. L5 tycker att grammatikundervisning medför en ökning av ordförrådet samt att det ger eleverna möjlighet att leka med språket eftersom L5 “bygger sina grammatiklektioner som laborationer”. Informanterna får också frågan om huruvida det finns några negativa aspekter med grammatikundervisning. Två av dem (L1 och L3) anser att det ofta uppfattas som för tråkigt och kan döda elevernas motivation. De motiverade sina svar med att “det kan bli segt i längden för dem” (L3) samt att “de ser inte alltid nyttan med det” (L1). De övriga informanterna (L2, L4 samt L5) påpekade att det ofta blir för abstrakt för eleverna och att de därför har svårt att förstå det. En av informanterna (L3) tycker att terminologin blir för stor och svår för eleverna men att den ofta är onödig och kan förenklas, så länge de förstår principerna är inte namnen så viktiga enligt den här informanten. En annan informant (L5) tycker att grammatikundervisning lätt får mer innebörd än den egentligen har och på så sätt kan påverka eleverna på ett negativt sätt.

4.3.1 Kommentarer

Tre av fem informanter anser att grammatik är viktigt och språkriktighet och gynnande av främmande språk är de två stora positiva effekterna av grammatikundervisningen som lyfts fram av flera av informanterna. Intressant är de två informanter som lyfter fram andra argument (L2 och L5) som fokuserar på positiva aspekter som inte innefattar kunskaper i grammatik utan menar att grammatikundervisningen medför en lättsam undervisning, bättre ordförråd samt en lättare arbetsbörda för lärare. L2 lyfter fram en positiv aspekt för läraren, vilket är intressant att beakta eftersom det kan resultera i positiva aspekter när det kommer till undervisningen som i sin tur påverkar eleven.

De negativa effekterna kring grammatikundervisning enligt informanterna är främst att det blir för abstrakt och svårförståeligt för eleverna, vilket är förvånande eftersom grammatik även kan ses som väldigt konkret och fyllt med tydligt uttalade regler och villkor. Även det faktum att grammatik har en hämmande effekt på elevernas motivation lyfts fram som en negativ aspekt av tre informanter. Intressant med de här två argumenten är att ingen av informanterna nämner båda utan betonar enbart en av dem. Två av informanterna nämner även svårigheter med terminologin samt att grammatiken får större betydelse än den egentligen har och därmed blir en negativ aspekt för eleverna.

4.4 Grammatikundervisningens omfattning i tid

L1 och L4 säger båda att de lägger två till tre veckor per termin på att undervisa grammatik medan L3 lägger fem till tio procent (en termin är ungefär 16-17 veckor), vilket motsvarar en till två veckor av terminen. L2 lägger "ett par veckor per år max" medan L5 lägger en till två veckor per termin förutom i årskurs nio då läraren enbart bedriver grammatikundervisning för elever som tänker söka in till teoretiska program på gymnasiet.

Samtliga informanter använder sig av blockundervisning, det vill säga, de ägnar till exempel ett par veckor enbart åt grammatikundervisning men fyra av de fem informanterna påpekar att det även sker integrerat under terminerna. L1 och L4 integrerar grammatikundervisningen med läsning av skönlitteratur det vill säga de tar upp grammatikfrågor i samband med att de går igenom text i olika litterära verk. L2 och L3 påpekar att grammatikundervisningen sker kontinuerligt i samband med behandling av elevernas språkmedvetenhet under läsåret med andra ord tas grammatiska aspekter upp i samband med all sorts feedback på elevernas texter. Två av informanterna kan motivera sina upplägg och menar till exempel att det "brukar vara i block för att kunna avsluta det med ett formellt prov" (L1) samt "egentligen tycker jag att det ska genomsyra men det är som jag sa innan att det är de där veckorna som är lite paus för en annan också" (L2). L3 säger dock att "blockundervisningen har dock en tendens att bara bli ytinlärd och något de [eleverna] glömmer snabbt" men motiverar det ändå med att "Men det måste ändå manas in på något sätt så det blir lite kluvet" (L3) och L2 undrar "hur mycket de egentligen lär sig" (L2) av grammatikundervisningen. På frågan om det är någon specifik del av grammatikundervisningen som intervjupersonen lägger mer tid på eller fokuserar mer på svarar samtliga att ordklasser och satsdelar är det som deras grammatikundervisning fokuserar mest på. L3 lyfter fram satsdelar som lite viktigare medan L2 enbart repeterar ordklasserna noggrant med eleverna och sedan fäster mer fokus på satsdelarna samtidigt som han/hon menar att "det är skitsvårt att avgränsa" när det kommer till hur mycket fokus som ska läggas på varje del.

4.4.1 Kommentarer

Samtliga informanter är relativt likvärdiga i sina svar och framhäver att de lägger ungefär ett par veckor per termin åt grammatikundervisning. Vad som är att betrakta som mycket respektive lite tid att ägna åt något är alltid en bedömningssak men två veckor per termin är ungefär tio procent av undervisningstiden (16-18 veckor/termin), vilket bör anses vara en

relativt liten del av undervisningstiden. Hur mycket tid av svenskundervisningen som informanterna faktiskt lägger på grammatikundervisning blir dock svårare att räkna ut eftersom fyra av dem bedriver integrerad grammatikundervisning under terminerna. Värt att notera är att L5 har en annorlunda infallsvinkel med påpekandet att det endast är de elever som ska söka till teoretiska gymnasieutbildningar som undervisas i grammatik i årskurs nio, vilket är ett tydligt exempel på en elevindividualisering som ingen av de andra lärarna ger uttryck för. Samtliga lärare bedriver blockundervisning och de som kan motivera det till exempel L1 menar att det är lite för lärarens bekvämlighet i form av att kunna avsluta med ett formellt prov. L3 menar att grammatikundervisningen trots brister behöver bedrivas för sakens skull och L2 anser att det blir en paus för läraren från den övriga mer tungrättade undervisningen. Men man bör också notera att L2 och L3 ifrågasätter resultatet av sin blockundervisning, vilket kanske inte är så konstigt eftersom deras fokus inte ligger på eleverna utan på dem själva. Med bakgrund av att samtliga informanter definierar grammatik som att det innefattar aspekterna ordklasser och satsdelar (morfologi och syntax) är det logiskt att samtliga betonar att just ordklasser och satsdelar får mest fokus. Intressant i detta sammanhang är att ingen informant framhäver arbetet med språkriktighet eller feedback på uppsatser som de menade var den integrerade formen av undervisning, vilket ger en fingervisning om att fokus ligger på blockundervisningstiden och inte den integrerade grammatikundervisningen.

4.5 Den didaktiska delen av grammatikundervisningen

På frågan *hur lär sig eleverna på bästa sätt?* betonar L1, L3 och L4 vikten av att föra diskussioner och samtal för att på så sätt hjälpa eleverna att nå kunskap om grammatiken. Informanterna vidareutvecklar sina tankar och säger till exempel “mycket genomgångar som följs av diskussioner och samtal som leder fram till lösningar” (L1), “när man diskuterar det fortlöpande med dem och via samtal och diskussioner varvat med feedback uppnår kunskap” (L3) samt “meningar som vi pratar om och sedan exempel, exempel och exempel” (L4). Flera av informanterna ger exempel på en annan metod (L4, L5 och L1), nämligen att öva och repetera material. L4 utvecklar sina tankar med “ju mer du tränar ju mer övar du upp färdigheterna” medan L5 betonar att “sitta och jobba med det med övningsexempel. Mycket praktiskt arbete är viktigt”. L1 däremot tycker det är viktigt att “konstruera egna meningar med eleverna som har med deras verklighet att göra som man sedan övar på”. L2 och L1 förespråkar att grammatikundervisningen bör inriktas mot ett mer lekfullt tema, L1 förklarar sina tankar med att det “gäller att lätta upp det lite” och hänvisar till att eleverna ofta är

mindre motiverade till grammatikstudier än till andra delar av svenskundervisningen. L2 beskriver sin undervisning och syn på undervisning som “inriktad mot lek och spel, grammatik på ett lekfullt sätt” men tillägger sedan också att “jag undrar hur mycket de lär sig av det”. Även L3 ifrågasätter sina egna metoder och påpekar som sagts tidigare att “blockundervisningen [vad eleverna lär sig av/via blockundervisning] dock har en tendens att bara bli ytinlärdd och något de glömmer snabbt, men det måste ändå manas in på något sätt så det blir lite klivet”.

När det kommer till vilket material informanterna använder sig av säger tre av fem av dem (samtliga utom L2 och L4) att de använder sig av läroböcker. L4 påpekar att man inte behöver följa läroböcker samt att eleverna på grund av små resurser på skolan inte har tillgång till en lärobok var. L2 använder inte läroböcker och motiverar det med “Jag har inte hittat någon bra grammatikbok ännu”. Texter som eleverna själva skapar framhäver L3, L4 samt L5 som en del av deras material i undervisningen, medan L3 reserverar sig med att det ibland kan bli svårigheter med elevtexter eftersom de inte är anpassade till vad eleverna ska kunna. L5 tycker att fördelen med egenproducerat material är att han kan kontrollera det och utvecklar att anledningen till varför han inte använder autentiskt material är att modernt skriftspråk inte alltid följer satslösningsmönster och att det därför blir som att ge eleverna uppgifter som inte går att lösa. L1 påpekar att även skönlitteratur används som material i grammatikundervisningen.

Om det finns någon röd tråd eller typisk mall som informanterna ofta återkommer till eller följer i sina grammatiklektioner var också en av intervjufrågorna. Informanternas svar var bland annat “klassiska genomgångar som börjar med de små delarna och avancerar i svårighet” (L3) och “jag fokuserar på de små delarna och bygger uppåt” (L5). L2 försöker hålla lekfulla lektioner inriktade på lek och spel medan L4 anser att lektionsupplägget anpassas beroende på vilken grupp det är men att en rolig inledning ofta är standard för att sedan gå över till det konkreta. L1 tycker att lektionsupplägget varierar beroende på årskurs och det som L1 är mest konsekvent med är att årskurs sju har lektioner som inriktar sig på lek och övningar för att sedan byggas på med teori samt att endast en halv lektion åt gången ägnas åt grammatik i den här årskursen.

4.5.1 Kommentarer

Precis som när det handlar om negativa effekter av grammatikundervisning uppenbaras två poler i frågan om bästa sättet för eleverna att lära sig grammatik, nämligen formell färdighetsträning i form av övningar och repetition kontra diskussioner och lekar. Intressant

att iaktta är att två informanter (L1 och L4) betonar båda aspekterna. Det är även värt att beakta att L2 samt L3 som inriktar sig på lekar och diskussioner ifrågasätter effekterna av det didaktiska upplägget och ställer sig undrande till om eleverna lär sig något. L1 påpekar som enda informant att det bör finnas ett samband mellan elevernas vardag och grammatikstudierna, vilket är värt att observera. Läroböcker används av majoriteten av de tillfrågade och en av de som inte gör det motiverar det med brist på resurser, vilket utesluter möjligheten för den här informanten att göra det. Noterbart är att läroboken inte är det enda materialet i grammatikundervisningen för någon av de informanter som använder sig av den utan egenproducerade texter, skönlitteratur samt elevtexter används jämsides med läroboken. L5 har en tydlig kritik mot autentiskt material och hävdar att det inte går att utföra korrekta satslösningar på det, vilket är ett hinder för att använda det undervisningen. Två av informanterna bygger lektionerna på att arbeta med de små delarna i språket och avancera uppåt medan de övriga tre betonar det lättsamma och lekfulla upplägget, vilket återigen illustrerar två alternativa poler.

5 Resultat

De frågeställningar som ställdes inför undersökningen är :

- Hur förhåller sig lärare som undervisar i svenska på högstadiet till begreppet grammatik?
- Hur förhåller de sig till disponeringen av tid till grammatikstudier?
- Hur förhåller de sig till nyttan med grammatikstudier?
- Hur förhåller de sig till den didaktiska aspekten av grammatikundervisningen?

Resultatet av undersökningen visar att informanterna definierar grammatik som kunskap om morfologi och syntax i svenska språket. Tre av informanterna ser grammatiken som både värderande och beskrivande av språket men samtliga de här tre samt en av de övriga två informanterna kommenterar sina svar på frågan med att den värderande aspekten trots allt är viktig och antyder att den är viktigast. Informanterna lägger mellan en och ett par veckor per termin till grammatikundervisning, vilket är relativt lite tid av den totala svenskundervisningen. Blockundervisning bedrivs av alla informanterna och fyra av dem bedriver även integrerad grammatikundervisning under terminerna. Samtliga betonar att mest tid av grammatikundervisningen läggs på ordklasser och satsdelar. Grammatik anses vara viktigt att studera av tre av informanterna. De mest positiva aspekterna som studier i

grammatik medför för eleverna anser informanterna är förbättrad språkriktighet samt att studierna gynnar inläringen av främmande språk. Att grammatik blir för abstrakt, omotiverande samt innehåller för mycket svår terminologi för eleverna är enligt informanterna negativa aspekter av grammatikundervisning.

När det kommer till vilken didaktisk inriktning som ska användas i grammatikundervisningen är resultatet att didaktiken är inriktad antingen mot formell färdighetsträning i form av övningar och repetition eller diskussionsbaserad och lärstilsanpassad undervisning i form av lek och spel. Materialet informanterna använder sig av är varierat och innefattar till exempel lärobok, autentiskt material, egenproducerat material samt elevproducerat material.

6 Diskussion

Den traditionella grammatikundervisningen som Brodow, Nilsson och Ullström (2000) hävdar har ett starkt fäste i den nutida skolan visar sig i att många av informanterna fokuserar på de små delarna av språket samt den formella färdighetsträningen i form av övningar och repetition under lektionerna. Samtliga informanter lägger till exempel precis som Brodow, Nilsson och Ullström (2000), Svedner (1999) samt Brodow (1996) hävdar mest fokus på satsdelar och ordklasser. Samtliga dessa aspekter är typiska för traditionell grammatikundervisning (Brodow m.fl. 2000). Resultatet av Spetz och Leander Larsons (1999) studie som visar att grammatik ges mycket tid i undervisningen stämde inte med resultatet i föreliggande undersökning. Resultatet visar mer likheter med Josefsson och Boströms (2006) påstående att grammatikundervisningen ges för lite tid i skolan eftersom informanterna enbart spenderade en till ett par veckor per termin åt grammatikundervisning i svenska språket. Brodow, Nilsson och Ullström (2000) betonar skillnaden mellan de lärare som integrerade grammatikundervisningen i svenska och de lärare som bedriver momentuppdelad undervisning. Boström (2006) lyfter också den här frågan och menar att det råder delade meningar bland lärare när det gäller integrerad kontra momentuppdelad undervisning, medan Svedner (1999) klart förespråkar den integrerade undervisningen. Resultatet i undersökningen är att både momentuppdelad blockundervisning samt integrerad undervisning förekommer. Samtliga informanter bedriver blockundervisning och fyra av fem av dem bedriver även integrerad grammatikundervisning.

Värt att lyfta fram är svårigheten med att avgöra hur mycket tid informanterna använder till grammatikundervisning eftersom fyra av fem av dem även integrerar grammatik i undervisningen. Det bästa sättet att se hur viktigt informanterna anser grammatik är borde

helt enkelt vara att se hur mycket tid de spenderar på grammatikundervisning och eftersom den är relativt liten hos informanterna antyder det att de inte prioriterar grammatikundervisningen särskilt högt. Intressant att observera är att två av informanterna motiverar sin blockundervisning med skäl som gynnar dem själva, vilket antyder att eleverna inte är i centrum. Särskilt är det eftersom båda informanterna sedan ifrågasätter hur mycket eleverna egentligen lär sig via det sätt som de lägger upp sin undervisning på. Att motivet till en specifik undervisning är att det underlättar för läraren är enligt mig att prioritera fel eftersom eleven alltid ska vara den som är i centrum. Det kan å andra sidan få positiva effekter eftersom en inspirerad och utvilad lärare kan generera avsevärt mycket bättre lektioner än en stressad och slutkörd lärare. Endast tre av fem informanter anser att grammatikundervisning är viktig och främmandespråksargumentet och språkriktighetsargumentet är de främsta argumenten för grammatikundervisning. Negativa effekter av grammatikundervisningen är främst att den är för abstrakt, svårförståelig och motivationshämmande, vilket stämmer in på elevundersökningen som Johansson, Nilsson och Åström (2007) genomförde där elever uppfattar grammatikundervisningen i svenska som för svår.

När det kommer till didaktiska metoder inom grammatikundervisningen förespråkar flera informanter övningar och repetition, vilket även Hermanson (2000) menar är en möjlig didaktisk inriktning. Men även diskussionsbaserad didaktik (Hermanson 2000) samt lärstilsanpassade didaktiska metoder (Boström & Josefsson 2006) i form av lekar och spel framkommer som en motpol mot övningar och repetition. Två informanter nämner aspekter ur båda poler medan de övriga är inriktade mot antingen övningar och repetition eller diskussioner och det lekfulla arbetet. I det resultatet kan anas en klyfta mellan den traditionella grammatikundervisningens repeterande övningsarbete och nyare didaktiska metoder såsom lärstilsanpassad didaktik i form av lekar och spelinriktade lektioner samt diskussioner och kommunikativa didaktiska metoder. Resultatet kan tänkas illustrera den övergång från produkt till process när det kommer till grammatikundervisning som Tornberg (2000) hävdar håller på att ske. Tornberg (2000) hävdar att grammatikundervisningen blivit mer inriktad på att förståelse skapas i samband med användning och att det statiska övningsarbetet blivit ovanligare, vilket stämmer väl in på diskussionsbaserade lektioner samt inriktningar på lek och spel. Värt att observera är också att informanterna använder sig av ett brett utbud av material. Bilden av läroboken som central i undervisningen som Brodow (2000) framhäver, stämmer inte med undersökningens resultat där autentiskt språk och elevproducerat material som Brodow (2000) och Svedner (1999) menar är att föredra är lika

vanligt förekommande. Utöver läroboken används elevtexter, lärartexter samt autentiska texter i form av skönlitteratur, vilket illustrerar en stor variation när det kommer till materialanvändningen. Man kan dock inte veta vilket material som är mest utmärkande i grammatikundervisningen. Däremot kan man se till men det faktum att två informanter inte använder sig av läroböcker överhuvudtaget samt att de övriga tre informanterna betonar att de även använder sig av annat material som en tydlig indikation på att läroböcker inte är centralt. Även det faktum att det språk eleverna själva brukar eller möter i sin vardag kan återfinnas i grammatikundervisningen i form av arbetet med skönlitteratur samt elevproducerade texter är en kontrast mot påståendet att den kopplingen (likt i den traditionella grammatikundervisningen) inte finns i den nutida grammatikundervisningen (Brodow m. fl. 2000).

I inledningen av uppsatsen ställde jag mig frågan om det faktum att lärare på skolan där jag bedrev min verksamhetsförlagda utbildning på hade väldigt olika syn på grammatikundervisning var en vanligt förekommande företeelse eller bara unikt för skolan jag arbetade på. Ser man till informanterna som har deltagit i den här undersökningen och vilka resultat den har givit tycker jag att man kan svara både ja och nej på den frågan. Inom sin syn på grammatikundervisning är informanterna väldigt eniga inom vissa aspekter såsom till exempel definitionen av grammatik samt vad man ska fokusera på i grammatikundervisningen. Däremot skiljer sig deras åsikter åt avsevärt mer när det handlar om hur de ser på till exempel didaktik när det kommer till grammatikundervisning.

Vilken betydelse kan då undersökningens resultat att synen på vad som ska undervisas samt att begreppet grammatik är densamma som i traditionell grammatikundervisning medan den didaktiska delen samt fokus på grammatikundervisning inte är det, ha för dagens skola? Det går inte att dra några slutsatser om skolan i stort eftersom den här undersökningens resultat bara vittnar om dessa fem informanternas syn på grammatikundervisning. Men när det kommer till informanterna i undersökningen är det uppenbart att synen på vad som ska undervisas samt begreppet grammatik är densamma som förr i tiden men att den didaktiska delen samt fokuset på grammatikundervisningen håller på att förändras eller har förändrats. Förändringen visar sig genom att det finns en motpol till den traditionella grammatiksynen när det gäller didaktiska metoder samt fokus på grammatikundervisningen och att flertalet informanterna tar en tydlig ställning för den här motpolen. Det faktum att den didaktiska aspekten och fokus på grammatikundervisningen hos informanterna inte längre har den roll som Brodow, Nilsson och Ullström (2000) menar är typisk för traditionell grammatikundervisning vittnar om att grammatikundervisningen utvecklas och förändras och

att en del uppfattningar som förut rådde om grammatik i skolan har förändrats. Enligt mig är det en betydelsefull utveckling och en nödvändig sådan eftersom skolan måste utvecklas och förändras i takt med att samhället förändras och utvecklas. Om skolan eller grammatikundervisningen inte förändras med omvärlden blir den inte relevant för eleverna och tappar då sin kontakt med dem och deras vardag. Varför är det då just den didaktiska delen samt fokuset på grammatikundervisningen som har förändrats? Det kan förklaras med att didaktiken och fokuset på grammatiken är metoder för att uppnå ett mål medan kunskapen eleverna förväntas uppnå är själva målet. I dagens skola som är mål- och resultatstyrd är det lättare och mer accepterat att förändra metoderna än målen och därför är det logiskt att det didaktiska inslaget samt tidsaspekten kan förändras så länge målen i kursplanerna (Skolverket) uppnås.

6.1 Styrdokumentens betydelse

Anledningen till att informanterna kan fokusera sin grammatikundervisning så mycket på de mindre delarna i språket (morfologi och syntax) och bortser från aspekter såsom fonetik, textlära, lexikologi och semantik är att styrdokumentet tillåter en sådan tolkning. Eftersom kursplanerna inte tydliggör vad begreppet grammatik innefattar eller ska beröra är det möjligt för varje lärare att göra en individuell tolkning. Det är som Brynolf, Carlström, Svensson & Wersäll (2007) påstår "luddiga" (s.112). Lärare kan därför fokusera sin grammatikundervisning på de aspekter de anser att grammatik innefattar och bortse från de aspekter de inte anser vara relevanta eller lika viktiga när det kommer till grammatik. Kursplanerna ger inte heller någon antydning om hur mycket grammatik som ska undervisas, vilket i sin tur resulterar i helt spridda undervisningar och fokus. Därför kan en lärare till exempel lägga två veckor av svenskundervisningen per läsår på grammatikundervisning medan en annan lärare lägger tre veckor per termin, vilket resultatet av undersökningen är ett exempel på.

I kursplanen för svenska (Skolverket) uttrycks att goda språkfärdigheter uppstår när eleverna använder sitt språk och tänker i meningsfulla sammanhang (Skolverket), vilket kan ses som en uppmaning att materialet i undervisningen bör ha en koppling till eleverna och deras vardag. Materialet informanterna använder sig av i grammatikundervisningen är väldigt varierat och elevtexter, skönlitteratur och lärartexter är bra exempel på material som kan kopplas till elevernas vardag. Effekten av den antydning som finns i kursplanen syns enligt mig i form av att informanterna använder ett varierat material som kopplar till elevernas vardag. Så som kursplanerna är utformade kan grammatikundervisningen ges mycket tid och vara

inriktad på vissa aspekter på en skola medan den kan ges lite tid och vara inriktad på helt andra aspekter på en annan skola. Grundtanken med grammatikundervisningen måste enligt min åsikt ändå vara att en elev får en likvärdig utbildning i svensk grammatik oavsett var i Sverige han eller hon studerar.

6.2 Konsekvenser för yrkesrollen

Det är fritt att lägga upp sin grammatikundervisning samt beröra de aspekter av grammatik som läraren själv anser vara viktiga så länge eleverna uppnår de mål som finns i kursplanen. Didaktik, tidsfördelning till grammatikundervisning samt aspekter att beröra är därför upp till varje lärare att styra. Det negativa enligt mig är att det är lätt att metoder och uppfattningar så att säga går i arv mellan generationerna. Nyutexaminerade lärare kan vara osäkra på hur de ska förhålla sig till friheten när de ska planera och bedriva sin grammatikundervisning och därför lyssna till en äldre och mer erfaren lärare och påverkas av dennes syn på grammatik och grammatikundervisning. Detta kan vara anledningen till att en så tydlig del av den traditionella grammatikundervisningen fortfarande lever kvar i skolan. Däremot kan friheten i att tolka och lägga upp grammatikundervisningen också ha den rakt motsatta effekten. Friheten i att utforma sin undervisning utan några styrande riktlinjer kan vara precis vad som behövs för nyutexaminerad lärare så att de kan sätta sin egen personliga prägel på undervisningen utan att behöva bry sig om andra lärares åsikter och metoder. Det kan vara anledningen till att nyare didaktiska metoder, likt de i undersökningen, kan utvecklas och bedrivs ute i svenska skolor.

6.3 Metoddiskussion

Metodvalet i undersökningen var mycket passande för att finna svar på de frågor som ställdes inför undersökningen eftersom kvalitativa intervjuer gav informanterna möjlighet att resonera och reflektera med sig själva under intervjuerna. I till exempel en enkätundersökning hade risken varit att informanterna ansett det jobbigt att skriva ut längre svar. Därmed kunde viktiga åsikter gått förlorade och kvaliteten på undersökningen blivit sämre. Efter att ha genomfört undersökningen ändrade jag dock min uppfattning om att faktorer såsom kön, ålder, skola och etnisk bakgrund inte skulle vara relevant eller intressant att beakta. Jag kunde märka tydliga skillnader och likheter mellan informanternas svar mot bakgrund av just deras kön, ålder, skola och etnisk bakgrund även om det inte var något fokus på det under intervjuerna. Därför hade det varit intressant att se till de här faktorerna i en framtida undersökning.

Med reliabilitet avses hur stabil en undersökning är och om den utsätts för till exempel inflytande av slumpen eller inte (Troost 2005). Med andra ord ska intervjuaren fråga på samma sätt, frågorna ska vara samma och situationen ska vara likadan för alla som intervjuas. En undersökning som görs ska ge samma resultat om den görs om (Troost 2005). Validitet däremot är ett mått på om instrumentet eller frågan mäter det den är avsedd att mäta (Troost 2005). Intervjun ska fokusera på de aspekter undersökningen inriktar sig på. Här kommer också frågan om trovärdighet i undersökningen in, vilket är speciellt viktigt vid kvalitativa intervjuer (Troost 2005). Har etiska aspekter berörts? Är den insamlade datan insamlad på ett seriöst sätt? Finns det en öppenhet kring vilka frågor som har använts och så vidare är viktiga aspekter att ta i beaktande när man bedömer en undersöknings trovärdighet.

I den här undersökningen har alla intervjuer utförts av en och samma person. Exakt samma frågor har ställts till samtliga informanter och intervjuerna har följt en förskriven mall med frågor och följdfrågor. Svaren på frågorna har spelats in på band och inspelningarna resulterade i en bra och tydlig ljudupptagning. Det säkerställer att inga missförstånd skett i samband med informanternas uttal eller otydligheter och har gett intervjuaren möjlighet att lyssna på intervjun flertalet gånger för att tydligt identifiera svaren. Precis som Troost (2005) menar är det svårt att vara helt objektiv men ett sätt att säkerställa hög objektivitet är att inte "pracka på den intervjuade sina egna åsikter eftersom det är den intervjuades föreställningar man vill få fram" (s.114), vilket har varit en princip vid genomförandet av intervjuerna. Intervjun har genomförts med ett antal slumpvis utvalda personer innan informanterna i den här undersökningen intervjuades. Syftet med provintervjuerna har varit att öva intervjuprocessen, vilket är ett sätt att öka reliabiliteten i en undersökning (Dimenäs 2008). Samtliga intervjufrågor är bifogade i uppsatsen och etiska värderingar har tydliggjorts i ett informationsbrev (bilaga 2) som följer de anvisningar *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning* (2002) ställer. Informationsbrevet skickades till informanterna innan intervjun, vilket är ett sätt att ge trovärdighet till undersökningen. Under intervjuerna hände det ibland att andra lärare hördes samtala i bakgrunden av ljudinspelningarna. Det var dock inget som på något sätt störde intervjuerna eftersom intervjupersonerna själva fick välja den plats de kände sig mest bekväma med att utföra intervjun på. Rösterna i bakgrunden samtalar enbart om förberedelser inför sina lektioner och är väldigt tystlåtna. Intervjufrågorna utformades av mig för att belysa och nå syftet och forskningsfrågorna i uppsatsen och justerades i samband med provintervjuerna. Jag har sedan via en noggrann genomgång av materialet analyserat och kritiskt granskat resultatet av analysen mot den befintliga forskningen.

När det gäller reliabilitet är det viktigt att lyfta fram att just denna varierar beroende på vilken sorts undersökning det rör sig om. Kvantitativa undersökningar bygger som Trost (2005) påpekar på att man mäter och eftersträvar standardisering (att skapa entydiga begrepp med definitioner och termer) och därmed hög reliabilitet medan kvalitativa undersökningar "förutsätter en låg grad av standardisering" (s.112). Slumpinflytelser kan med andra ord vara ytterst betydelsefulla i kvalitativa intervjuer till skillnad från kvantitativa och en rutinerad och skicklig intervjuare kan i sin analys dra slutsatser utifrån slumpinflytelser det vill säga dra slutsatser utifrån oväntade händelser, fakta eller faktorer. Det är därför det "blir en smula egendomligt att tala om reliabilitet eller tillförlitlighet vid kvalitativa intervjuer" (Trost 2005:112) eftersom kvalitativa intervjuer bygger mycket på låg grad av standardisering. Att tala om att undersökningen ska ge samma resultat om den görs om blir också lite egendomligt eftersom kvalitativa undersökningar söker efter subjektiva tankar. "Alla tänker olika beroende på vad de har varit med om och/eller erfårit och dessa olika sätt att tänka försöker intervjun finna ut" (Dimenäs 2008:48). En låg standardisering och subjektiva åsikter är vad som söks i kvalitativa intervjuer och det innebär att kraven på att förutsättningarna för intervjuerna är likvärdiga och att intervjuaren uppträder på samma sätt i samtliga intervjuer kan uppfyllas. Däremot är det inte rimligt att tro att intervjuerna ska ge samma resultat om de görs om med andra informanter på grund av att det är subjektiva åsikter som söks.

7 Sammanfattning

Tidigare forskning visar att den nutida grammatikundervisningen i svenska på grundskolan präglas av en traditionell grammatikundervisning (Brodow m.fl., 2000). Den traditionella grammatikundervisningen kännetecknas av att lärare ägnar mycket tid åt den, formell färdighetsträning, språkets minsta delar, närhet till läroböcker, standardisering av skriftspråket och en inriktning på grammatiska former och inte texter. Tornberg (2000) menar däremot att dagens grammatikundervisning i svenska svängt från att vara produktinriktad till processinriktad. Det vill säga gått från att fokusera på en analys av grammatikens struktur, former, konstruktion och ett arbetssätt som varit statistiskt och deduktivt med förkonstruerade exempel och övningar till att inrikta sig på tillämpningen och olika sätt att använda språket. Arbetssättet är nu istället induktivt det vill säga att förståelse skapas under användningen. Via en kvalitativ undersökning i form av intervjuer med fem svensklärare på högstadiet undersökte jag hur högstadielärare i svenska ser på grammatikundervisningen. Resultatet i min undersökning antyder att det finns kvar drag av den traditionella

grammatikundervisningen i form av fokus på de små delarna av språket samt den formella färdighetsträningen. Däremot är läroboken inte central i undervisningen, det spenderas inte särskilt mycket tid på grammatikundervisning och det anses inte vara viktigt i den uträkning som den traditionella grammatikundervisningen hävdade. Det finns även nya didaktiska metoder som inriktar sig mer på diskussioner och lärstilsanpassade metoder som också kontrasterar mot den traditionella grammatikundervisningen.

Referenslitteratur

- Boström, Lena & Josefsson, Gunlög. (2006). *Vägar till grammatiken*.
Lund: Studentlitteratur
- Brodow, Bengt. (1996). *Perspektiv på svenska- del 2, momenten*. Solna: Ekelund.
- Brodow, Bengt; Nilsson Karl-Erik & Ullström, Sten-Olof. (2000). *Retoriken kring grammatiken Didaktiska perspektiv på skolgrammatik*. Lund: Studentlitteratur.
- Bryman, Alan. (2002). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber AB
- Brynolf, Margrethe, Carlström, Inge, Svensson, Kjell-Erik & Wersäll, Britt-Louise. (2007) *Lärarkets många ansikten*. Stockholm: RUNA FÖRLAG
- Dewey, John. (2007). *Individ skola och samhälle*. Stockholm: Natur och kultur.
- Dimenäs, Jörgen. (2008). *Lära till lärare. Att utveckla läraryrket- vetenskapligt förhållningssätt och vetenskaplig metodik*. Stockholm: Liber AB.
- (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Vetenskapsrådet. Stockholm: Vetenskapsrådet
- Hellspång, Lennart & Ledin, Per. (1997): *Vägar genom texten. Handbok i brukstextanalys*. Lund: Studentlitteratur.
- Hermansen, Mads. (2000). *Lärandets universum*. Lund: Studentlitteratur.
- Josefsson, Gunlög. (2001). *Svensk universitetsgrammatik för nybörjare*. Lund: Studentlitteratur.
- Leander Larsson, Siv & Spetz, Ing-Britt. (1999). *Sanningen bakom "lågt betyg" i matematik och svenska. Intervjuer med elever efter avslutad grundskola*. Lund: Studentlitteratur.

Patton, Michael Quinn. (1990). *Qualitative evaluation and research methods*. (second edition). USA: SAGE Publications

Språkrådet. (2008). *Svenska skrivregler*. Korotan: Liber AB

Svedner, Per- Olov. (1999). *Svenskämnet & svenskundervisningen. Närbilder och helhetsperspektiv*. Uppsala: Kunskapsföretaget i Uppsala AB.

SAOL13. (2006). *Svenska Akademiens ordlista över svenska språket* (13:e uppl.): Norstedts ordbok

Teleman, Ulf. (Red.). (1987). *Grammatik på villovägar*. Malmö: Liber AB

Trost, Jan. (2005). *Kvalitativa intervjuer*. Lund: Studentlitteratur.

Utbildningsdepartementet. (2001). *Läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet*. Västerås: Ce Fritzes AB

Elektroniska källor

Duregård Lannvik, Maria. (2003). *Lärarnas tidning*. Nr 16/2003

http://www.lararnastidning.net/LT_Output_2005.asp?ArticleID=19970&ArticleOutputTempl
(090206)

Johansson, Irene, Nilsson, Monika & Åström, Kristina. (2007). *En studie om elever och lärares inställning till grammatikmomentet i svenska*.

<http://epubl.ltu.se/1652-5299/2007/123/LTU-LAR-EX-07123-SE.pdf>
(090207)

Nationalencyklopedin. *Grammatik*.

<http://www.ne.se/artikel/1095926>
(090202)

Nationalencyklopedin. *Dependensgrammatik*

<http://www.ne.se/dependensgrammatik>

(090607)

Skolverket. *Kursplaner*

[_http://www3.skolverket.se/ki03/front.aspx](http://www3.skolverket.se/ki03/front.aspx)

sprak=SV&ar=0809&infotyp=23&skolform=11&id=3890&extraId=2087

(090126)

Intervjuunderlag

*Intervjun är inriktad på fyra aspekter för läraren att reflektera och resonera fritt kring
Samtliga delfrågor kommer att följas av en uppmaning till intervjuobjektet att försöka
motivera sitt svar*

1) Hur skulle du förklara vad begreppet "grammatik" är för något för en elev?

Följdfrågor:

- Vad lägger du in i begreppet grammatik?
- Hur ser du på vilken roll grammatik har d v s är den värderande eller beskrivande?

2) Är det viktigt att läsa grammatik?

Följdfrågor:

Finns det några positiva aspekter med grammatikstudier?

Finns det några negativa aspekter med grammatikstudier?

3) Hur stor del av svenskundervisningen lägger du på grammatikundervisning?

Följdfrågor:

- Hur fördelar du den här tiden?
- Är det någon specifik del av grammatikundervisningen som du ger mer eller mindre tid?

4) Hur förhåller du dig till den didaktiska delen av grammatikundervisningen?

Följdfrågor:

- Hur lär sig eleverna grammatik på bästa sätt?
- Vilket material använder du dig av under grammatiklektioner?
- Hur kan en typisk grammatiklektion du har se ut?

Bilaga 2

Informationsbrev

090216

Hej,

Mitt namn är Johan Olsson och jag är en lärarstudent från Högskolan i Kristianstad. Anledningen till att jag har kontaktat er är att jag för tillfället skriver mitt examensarbete (inom lärarutbildningen). Arbetet går ut på att genomföra en empirisk undersökning inom ämnet grammatikundervisning på högstadiet. Därför har ni samt fyra andra slumpmässigt utvalda lärare blivit tillfrågade om intresse att delta. Det enda kriteriet jag har på er för att delta i undersökningen är att ni är högstadielärare i svenska med behörighet att undervisa svenska i de här årskurserna (giltig lärarexamen)

Syftet med min undersökning är att undersöka hur ett urval av högstadielärare förhåller sig till svenskundervisningen i grammatik. De aspekter kring grammatikundervisningen som undersökningen berör är;

- Er syn på begreppet grammatik
- Er syn hur mycket tid man lägger på grammatik inom svenskämnet
- Hur ni motiverar grammatikstudier? Positivt eller negativt?
- Er syn på den didaktiska delen i grammatikundervisningen

Deltagandet i undersökningen är frivilligt och kan tackas nej till. Undersökningen kommer att genomföras via intervjuer d v s ni kommer att bli intervjuade av mig (om punkterna ovan) och intervjun kommer om ni godkänner det att spelas in. Även inspelningen av intervjun är frivillig och om ni finner det obehagligt så avstår vi från det inslaget. Ni har dessutom som intervjupersoner full rätt att avbryta intervjun när som helst utan att behöva ange orsak eller att det blir några konsekvenser utav det. Materialet (anteckningar/band) som intervjuerna utmynnar i är konfidentiellt och kommer inte visas för mer än eventuella opponenter eller examinatorer på högskolan Kristianstad och ni är som intervjuobjekt fullständigt anonyma, vilket innebär att inga namn på varken er, skolan eller kommunen skolan ligger i kommer att yttras i undersökningen. Ni kommer att bli benämnda som L1 (lärare 1), L2 (lärare 2) o s v och inga uppgifter som kan röja er identitet eller arbetsplats kommer att publiceras. I arbetet kommer citat ifrån er att användas (återigen anonymt) och om ni finner det obehagligt är det bara att påpeka det vid intervjutillfället så kommer jag att respektera er åsikt och undvika att citera er i arbetet.

Studien är enligt mig viktig eftersom grammatikstudier är ett så pass stort inslag i svenskundervisningen samt att det i min mening också är den aspekt av svenskämnet som debatterats mest både inom skolan och inom den akademiska världen och har varit svårast att finna en enighet kring.

Vid eventuella frågor, önskemål eller om ni ej vill delta i undersökningen var vänliga och

kontakta mig antingen via telefon eller e-mail

e-mail: zzjohanzz@hotmail.com

Tel nr: 0709-173214

Tack på förhand för er tid och er uppmärksamhet

M v h

Johan Olsson

